

ČESKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jm é n e m r e p u b l i k y

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Pavla Šámala, soudců Jaromíra Jirsy a Jana Wintra (soudce zpravodaj) o ústavní stížnosti **G. B.** a **B. I. B.**, oba zastoupení JUDr. Ing. Janem Vučkou, advokátem se sídlem U Havlíčkových sadů 1526/7, Praha 2, proti usnesení Nejvyššího soudu č. j. 28 Cdo 639/2023-125 ze dne 4. 4. 2023, **takto:**

I. Usnesením Nejvyššího soudu č. j. 28 Cdo 639/2023-125 ze dne 4. 4. 2023 bylo porušeno základní právo stěžovatelů na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Usnesení Nejvyššího soudu č. j. 28 Cdo 639/2023-125 ze dne 4. 4. 2023 se ruší.

O d ů v o d n ě n í

I.

Vymezení věci a předchozí průběh řízení

1. V této věci jde o to, jestli Nejvyšší soud neodepřel stěžovatelům právo na přístup k soudu, když odmítl jejich dovolání pro vady, protože dle něj neobsahovalo vymezení jednoho z předpokladů přípustnosti dovolání. Ústavním soudem posuzovaná otázka je tak čistě procesní, týká se pouze dovolání a následující rekapitulace předchozího průběhu řízení proto obsahuje jen významné okolnosti vztahující se k této otázce. Podrobnější shrnutí předchozího řízení poskytuje napadené rozhodnutí Nejvyššího soudu, které je dostupné na <https://nsoud.cz>.

2. Postačí zmínit, že stěžovatelé se v řízení domáhají na České republice – Ministerstvu spravedlnosti náhrady škody ve výši 161 000 Kč podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Škoda měla stěžovatelům vzniknout v důsledku nepřiměřeně dlouhého zajištění automobilu v trestním řízení. Prvostupňový i odvolací soud žalobu zamítly.

3. Stěžovatelé podali dovolání, v němž uvedli, že rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Odvolací soud totiž podle stěžovatelů chybně interpretoval podmínky, za nichž stát odpovídá za škodu vzniklou jeho postupem, a právní úvaha odvolacího soudu je v rozporu s judikaturou Ústavního soudu. Stěžovatelé tvrdili, že odvolací soud nesprávně posoudil naplnění podmínek odpovědnosti státu, konkrétně podmínku vzniku škody a příčinné souvislosti mezi nezákonným postupem státu a vznikem škody. Názor odvolacího soudu, že nemohlo dojít ke vzniku škody, neboť ke snížení hodnoty automobilu by došlo i bez ohledu na rozhodnutí policejního orgánu o zajištění vozu, je podle stěžovatelů již překonaný. V této souvislosti odkazovali na nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 2/21 ze dne 19. 7. 2022 a rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci FUQUAN, s.r.o. proti České republice, stížnost č. 24827/14 (bez specifikace, zda mají na mysli rozsudek Velkého senátu).

4. Nejvyšší soud dovolání podle § 243c občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) odmítl jako vadné, neboť v něm zcela absentuje řádné vymezení některého z předpokladů přípustnosti dovolání ve smyslu § 237 o. s. ř. Nejvyšší soud konstatoval, že dovolání nejenže nikterak neodkazuje na § 237 o. s. ř., ale ani obsahově nevymezuje některý z předpokladů přípustnosti dovolání podle citovaného ustanovení. Schází rovněž specifikace právní otázky, která by měla být dovolacím soudem vyřešena. Stěžovatelé sice označili v souvislosti se závěry odvolacího soudu ohledně naplnění předpokladů pro vznik odpovědnosti státu za škodu dvě rozhodnutí Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva („ESLP“), avšak nevysvětlili vztah těchto rozhodnutí k projednávané věci a ani to, v čem by mělo tvrzené odchýlení se od těchto rozhodnutí spočívat. Dovolání podle Nejvyššího soudu ve skutečnosti, posuzováno podle obsahu, nezpochybňuje nesprávné právní posouzení věci, ale skutkové závěry, z nichž odvolací soud vycházel, což však nepředstavuje přípustný dovolací důvod.

II.

Argumentace stěžovatelů, vyjádření Nejvyššího soudu

5. Stěžovatelé namítají, že Nejvyšší soud napadeným usnesením porušil jejich právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Stěžovatelé míní, že ve svém dovolání výslovně definovali právní otázku, na níž dovoláním napadené rozhodnutí záviselo, a výslovně uvedli, že měla být vyřešena jinak, včetně uvedení konkrétní judikatury Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva, od níž se odvolací soud odchýlil. Stěžovatelé mají za to, že dovolání vymezení přípustnosti jasně obsahovalo a nesměřovalo proti skutkovým, nýbrž právním závěrům odvolacího soudu (naplnění podmínek odpovědnosti státu).

6. Nejvyšší soud ve svém vyjádření nijak nerozporuje, že stěžovatelé uplatnili dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.), jenž také způsobem upraveným v § 241a odst. 3 o. s. ř. dostatečně ozřejmili. Tím ovšem nenahradili svou povinnost řádně vymezit některý z předpokladů přípustnosti dovolání dle ustanovení § 237 o. s. ř. Samotná obecná konstatování o překonání právního názoru

judikaturou podle Nejvyššího soudu řádné vymezení předpokladů přípustnosti nepředstavuje. Nejvyšší soud pak podotýká, že problematika odpovědnosti státu za škodu způsobenou nepřiměřeně dlouhou dobou zajištění věci pro účely trestního řízení nenáleží do tzv. *ratia decidendi* stěžovateli označených rozhodnutí a i skutkové okolnosti těchto případů jsou odlišné. Na závěr navrhuje, aby byla ústavní stížnost odmítnuta jako zjevně neopodstatněná, případně zamítnuta.

7. Vedlejší účastník se svého postavení vzdal.

III. Hodnocení Ústavního soudu

8. Ústavní soud po prostudování obsahu spisu dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná. V následujících řádcích Ústavní soud nejprve vymezí obecné principy týkající se přípustnosti dovolání v civilních věcech, tak jak plynou z ústavně konformního výkladu občanského soudního řádu a z dosavadní judikatury Ústavního soudu. Následně ukáže, proč napadené rozhodnutí tyto principy porušilo.

A. Znění relevantních ustanovení občanského soudního řádu

9. Podle § 237 o. s. ř.: *„Není-li dále stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.“*

10. Podle § 241a odst. 1 o. s. ř.: *„Dovolání lze podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.“*

11. Podle § 241a odst. 2: *„V dovolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá, vymezení důvodu dovolání, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237 až 238a) a čeho se dovolatel domáhá (dovolací návrh).“*

12. Podle § 241a odst. 3: *„Důvod dovolání se vymezí tak, že dovolatel uvede právní posouzení věci, které pokládá za nesprávné, a že vyloží, v čem spočívá nesprávnost tohoto právního posouzení.“*

B. Principy posuzování náležitostí dovolání v civilních věcech

13. Ústavní soud se ústavně konformnímu výkladu citovaných ustanovení podrobně věnoval ve stanovisku pléna sp. zn. Pl. ÚS-st. 45/16 ze dne 28. 11. 2017 (ST 45/87 SbNU 905; 460/2017 Sb.); rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>. Ústavní soud tak níže pouze shrnuje a dovysvětluje principy z tohoto stanoviska ve vztahu k projednávané věci.

14. Z ústavního pořádku neplyne právo na dovolání v civilních věcech. Je-li už ale takový opravný prostředek v právním řádu zaveden, není vyjmut z rámce ústavněprávních požadavků. Právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny totiž garantuje jednotlivci možnost domáhat se stanoveným postupem ochrany svých práv před nezávislým a nestranným soudem. Onen „stanovený postup“ je pak upraven v procesních

předpisech podústavního práva, v nichž zákonodárce určuje, kdy a jakým způsobem lze právo na soudní ochranu realizovat. Dodrží-li pak jednotlivec takto stanovený postup a soud přesto odmítne o jeho právu rozhodnout, dochází k porušení práva na soudní ochranu, respektive jeho součásti – práva na přístup k soudu [srov. stanovisko pléna sp. zn. Pl. ÚS-st. 45/16 ze dne 28. 11. 2017 (ST 45/87 SbNU 905; 460/2017 Sb.), body 25-36 a 42-46; nálezn sp. zn. II. ÚS 1686/16 ze dne 24. 11. 2016 (N 222/83 SbNU 471), body 16-18; nálezn sp. zn. I. ÚS 2804/15 ze dne 19. 7. 2016 (N 132/82 SbNU 163), body 18-21; nálezn sp. zn. II. ÚS 1990/15 ze dne 5. 4. 2016 (N 59/81 SbNU 47), bod 19].

15. Z citovaných ustanovení občanského soudního řádu plyne, že Nejvyšší soud při podaném dovolání nejprve posuzuje, zda dovolání obsahuje zákonem vyžadované náležitosti (včetně vymezení, v čem je spatřováno splnění předpokladů přípustnosti dovolání) a až pak hodnotí, zda je jeden z předpokladů přípustnosti dovolání v konkrétním případě skutečně splněn. V prvním případě Nejvyšší soud posuzuje podání z čistě formálního hlediska a dle § 243f odst. 2 o. s. ř. pak může dovolání odmítnout pro vady předsedou senátu nebo pověřeným členem senátu (podobně jako když o nepřípustnosti ústavní stížnosti rozhoduje soudce zpravodaj) – první fáze. Teprve následně, obsahuje-li dovolání veškeré náležitosti, přistupuje Nejvyšší soud k posouzení samotné přípustnosti – druhá fáze. Pakliže je přípustnost dovolání dovolatelem sledována v některém z předpokladů uvedených v § 237 o. s. ř., ale Nejvyšší soud splnění těchto předpokladů neshledá (a neshledá ani jiný předpoklad přípustnosti), dovolání odmítne jako nepřípustné (dle § 243c odst. 2 o. s. ř. tak učiní v senátu, a to za souhlasu všech jeho členů). Zatímco posouzení splnění náležitostí dovolání (1. fáze) je čistě procesního charakteru, otázka, zda je splněn jeden z předpokladů přípustnosti (2. fáze), je již (kvazi)meritorním posouzením návrhu (podobně jako při odmítání ústavních stížností pro zjevnou neopodstatněnost). Až ve třetí fázi pak Nejvyšší soud eventuálně může posoudit, zda tu důvody pro jeho zásah opravdu jsou (srov. body 40-41 citovaného stanovisko pléna), a dovolání tedy posuzuje meritorně.

16. První fáze přezkumu náležitostí dovolání, pomineme-li obecné náležitosti, se skládá z pěti kroků (viz výše citovaná ustanovení o. s. ř.). Nejvyšší soud zkoumá:

- 1) Zda dovolatel označil rozhodnutí, proti kterým dovolání směřuje.
- 2) Zda vyznačil rozsah, v kterém tato rozhodnutí napadá (tj. které výroky či jejich části).
- 3) Zda vyznačil dovolací důvod, jímž může být pouze nesprávné právní posouzení věci odvolacím soudem. Dovolací důvod proto musí být vymezen tak, že dovolatel (krok 3a) uvede právní posouzení věci, které pokládá za nesprávné, a (3b) vyloží, v čem spočívá nesprávnost tohoto právního posouzení. V tomto třetím kroku tedy půjde především o polemiku dovolatele s právními závěry odvolacího soudu.
- 4) Zda dovolatel uvedl, v čem spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání. Tyto předpoklady přípustnosti jsou uvedeny v § 237 a § 238a o. s. ř. U předpokladů přípustnosti podle § 237 o. s. ř. musí Nejvyšší soud vždy předně posoudit, zda z dovolání plyne (4a) otázka hmotného nebo procesního práva, kterou má Nejvyšší soud řešit. Je-li v dovolání přítomna, pak zbývá zhodnotit, zda dovolatel (4b) vysvětlil, který ze čtyř možných předpokladů přípustnosti podle § 237 o. s. ř. je naplněn a jak konkrétně je naplněn. Pokud například dovolatel tvrdí, že se odvolací soud při řešení oné otázky hmotného či procesního práva odchýlil od ustálené rozhodovací praxe, vymezí, která konkrétní

rozhodnutí odvolací soud nerespektoval (ve vztahu k oné otázce hmotného či procesního práva).

5) Zda dovolání obsahuje dovolací návrh (petit).

17. Nutno poznamenat, že pro splnění těchto náležitostí nikdy nepostačí pouhé povšechné konstatování či odkaz na zákonné ustanovení. Vždy je třeba, aby dovolatel aplikoval obecnou právní normu na projednávanou věc. Na druhé straně ale Nejvyšší soud nesmí postupovat příliš formalisticky a vyžadovat např. doslovné citace zákona či spisové značky jednotlivých rozhodnutí, je-li jejich identifikace zřejmá z obsahu dovolání (srov. bod 42 stanoviska). Klade-li Nejvyšší soud na dovolatele co do vymezení předpokladů přípustnosti vyšší nároky, než stanoví zákon, nebo když, ať už záměrně či z nedbalosti, nevezme v potaz, že dovolání vadami netrpí, může dojít k porušení základního práva dovolatelů na přístup k soudu. Neobsahuje-li však dovolání výše vymezené náležitosti plynoucí z § 237 a § 241a o. s. ř., není odmítnutí takového dovolání pro vady porušením základních práv dovolatelů.

18. Odmítnutí dovolání pro vady není postupem přehnaně formalistickým třeba jen proto, že si možný vztah napadeného rozhodnutí odvolacího soudu a ustálené rozhodovací praxe mohl Nejvyšší soud posoudit či dovodit sám. Tím by totiž byl účel právní úpravy v občanském soudním řádu zcela popřen a požadavek na vymezení, v čem spatřuje dovolatel splnění předpokladů přípustnosti dovolání, by ztratil svůj význam. Pokud by stačilo, že si Nejvyšší soud dovodí předpoklady přípustnosti sám, odpadá tím předpoklad, že se advokát seznámí s judikaturou, zváží, zda v jejím světle má význam mimořádný opravný prostředek podat, a následně získané poznatky zakomponuje do svého podání, díky čemuž poskytne svému klientovi kvalitnější právní pomoc a zároveň přispěje k efektivitě a přesnosti rozhodování Nejvyššího soudu (srov. bod 61 stanoviska).

19. V citovaném stanovisku přitom Ústavní soud potvrdil, že „ústavně konformní výklad § 237 o. s. ř., s ohledem na ustanovení čl. 4 ve spojení s čl. 89 odst. 2 Ústavy, vyžaduje, aby bylo jako přípustné posouzeno dovolání proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, závisí-li napadené rozhodnutí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva vztahující se k ochraně základních práv a svobod, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu, popř. i Ústavního soudu, nebo jde o otázku, která v rozhodování odvolacího soudu, popř. Ústavního soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo je rozhodována dovolacím soudem odchýlně i po rozhodnutí Ústavního soudu, anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak, není-li dosud o ní rozhodnuto vykonatelným rozhodnutím Ústavního soudu“ [bod 43 stanoviska; srov. také náleznost sp. zn. I. ÚS 2135/16 ze dne 3. 5. 2017 (N 70/85 SbNU 247), bod 24].

20. Vymezí-li tedy dovolatel předpoklad přípustnosti dovolání tak, že se odvolací soud při řešení otázky hmotného nebo procesního práva odchýlil od ustálené rozhodovací praxe nikoliv dovolacího soudu, jak plyne z jazykového výkladu § 237 o. s. ř., ale od ustálené rozhodovací praxe Ústavního soudu, nelze takové dovolání jen z tohoto důvodu odmítnout. Opačný výklad by byl v rozporu s čl. 4 Ústavy, podle níž jsou základní práva a svobody pod ochranou (celé) soudní moci, nikoliv pouze Ústavního soudu, který v těchto otázkách judikaturu především sjednocuje.

21. Vzhledem k mezinárodním závazkům České republiky, postavení Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod v českém právním řádu a roli ESLP při sjednocování lidskoprávní judikatury ve státech Rady Evropy pak platí, že uvedená východiska je třeba aplikovat i na v dovolání namítaný rozpor s ustálenou rozhodovací praxí ESLP. Založí-li dovolatel předpoklad přípustnosti dovolání na tom, že se odvolací soud při řešení otázky hmotného či procesního práva odchýlil od ustálené rozhodovací praxe Evropského soudu pro lidská práva, nelze takové dovolání odmítnout jen proto, že dovolání explicitně nevymezuje odchýlení se od rozhodovací praxe také dovolacího soudu. Akceptování opačného výkladu by vedlo k tomu, že by v rozporu s principem subsidiarity a hospodárnosti řízení musel takové odchýlení se od judikatury napravit až Ústavní soud.

22. Podobně Ústavní soud již v minulosti uvedl, že ústavně konformní výklad § 237 o. s. ř. vyžaduje, aby za dovolání splňující zákonné náležitosti bylo považováno i dovolání směřující proti rozhodnutí, které závisí na vyřešení právní otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe Soudního dvora Evropské unie (viz nálezn sp. zn. I. ÚS 2839/21 ze dne 22. 11. 2022, body 48-49).

23. Ve shodě s nálezem sp. zn. I. ÚS 354/15 ze dne 19. 11. 2015 (N 198/79 SbNU 251) pak lze uzavřít, že v případě pochybností o splnění náležitostí dovolání má Nejvyšší soud volit vstřícnější přístup vzhledem k právu jednotlivce na přístup k soudu a umožnit tak alespoň kvazimeritorní posouzení věci v rámci 2. fáze přezkumu (bod 21 cit. nálezu). Zamezí-li Nejvyšší soud nedodržením výše uvedených principů jednotlivci přístup k soudu a poruší-li tím jeho právo na soudní ochranu, nápravou tohoto porušení je pak vrácení věci tomuto soudu s tím, aby se jí řádně zabýval. Zrušením rozhodnutí Nejvyššího soudu se stěžovateli vytváří procesní prostor pro ochranu jeho práv a zhodnocení uplatněných námitek uvnitř soustavy soudů. Neexistuje tedy obvykle žádný důvod, aby Ústavní soud v rozporu se zásadou subsidiarity činnost Nejvyššího soudu v takovém případě nahrazoval a bez řádného dovolacího řízení provedl ústavněprávní přezkum rozhodnutí soudů nižšího stupně (srov. bod 63 stanoviska).

C. Aplikace na projednávaný případ

24. Ústavní soud ve světle výše uvedených principů v projednávané věci posuzoval, zda napadené rozhodnutí odmítající dovolání stěžovatelů pro vady skutečně neobsahovalo náležitosti podle ústavně konformního výkladu § 237 a § 241a o. s. ř. Ve věci je přitom sporné pouze to, zda stěžovatelé splnili náležitosti popsané shora v rámci čtvrtého kroku přezkumu náležitostí dovolání (viz bod 16 tohoto nálezu), tedy zda uvedli, v čem spatřují splnění předpokladů přípustnosti.

25. Jak plyne již z rekapitulace předchozího průběhu řízení, stěžovatelé v dovolání uvedli, že rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném posouzení právní otázky, zda stát odpovídá za škodu (snížení hodnoty zajištěné věci) vzniklé v důsledku plynutí času během zajištění věci v trestním řízení, případně zdali je takové snížení hodnoty vůbec škodou (4a). Nelze než souhlasit se stěžovateli, že otázka naplnění podmínek odpovědnosti je otázkou hmotného práva, nikoliv otázkou skutkovou. Tato otázka se přitom vztahuje k ochraně základních práv a svobod, protože právo na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím či nesprávným úředním postupem orgánu veřejné moci zaručuje čl. 36 odst. 3 Listiny.

26. Ústavní soud po posouzení obsahu dovolání dospěl k závěru, že z něj také jasně plyne vymezení jednoho z předpokladů přípustnosti podle § 237 o. s. ř. (resp. jedné

z variant předpokladu přípustnosti), a to odchýlení se od ustálené rozhodovací praxe (4b). Jak Ústavní soud vysvětlil výše, toto ustanovení je třeba vykládat v tom smyslu, že náležitosti dovolání splní i tvrzené odchýlení se od judikatury Ústavního soudu či Evropského soudu pro lidská práva. Stěžovatelé přitom v bodech 2, 18 a 19 dovolání uvedli, že právní úvaha rozsudku odvolacího soudu je v rozporu s judikaturou Ústavního soudu i Evropského soudu pro lidská práva, přičemž odkázali na dvě konkrétní rozhodnutí, která se vztahují k náhradě škody způsobené zajištěním věci. Stěžovatelé argumentovali, že v těchto rozhodnutích soudy rozhodly, že stát odpovídá za pokles hodnoty věci, který nastal po dobu od zajištění do vrácení věci v trestním řízení.

27. Je pravdou, že stěžovatelé v dovolání ani jednou nezmiňují konkrétní ustanovení občanského soudního řádu, o které opírají přípustnost dovolání. Nic takového ale § 237 ani § 241 o. s. ř. nevyžaduje. Vyžaduje pouze, aby dovolání vymezilo důvod dovolání a to, v čem je spatřováno splnění předpokladů přípustnosti dovolání, které jsou stanoveny v § 237 či § 238a o. s. ř. Stěžovatelé tyto podmínky naplnili, neboť z obsahu dovolání je naprosto zřejmé, že předpokladem přípustnosti je otázka hmotného práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od rozhodovací praxe Ústavního soudu, resp. Evropského soudu pro lidská práva. Absence explicitního poukazu na konkrétní zákonné ustanovení jim nemůže být k tíži.

28. Vykládá-li Nejvyšší soud dovolání stěžovatelů tak, že náležitosti nesplnilo, jde o interpretaci míjející se s obsahem dovolání a s ústavně konformním výkladem citovaných zákonných ustanovení. To platí tím spíše ve světle Ústavním soudem aprobované zásady, že obsah dovolání je v případě pochybností nutno interpretovat ve prospěch splnění náležitostí dle § 241a odst. 2 o. s. ř. Nejvyšší soud tedy při výkladu dovolání pochybil a toto pochybení má ústavně právní rozměr. Jelikož dovolání pro vady odmítl již v první fázi posouzení, aniž by se zabýval tím, zda byly naplněny předpoklady přípustnosti, odepřel tím stěžovatelům právo na přístup k soudu, které tvoří součást práva domáhat se stanoveným postupem soudní ochrany podle čl. 36 odst. 1 Listiny.

29. Předkládá-li Nejvyšší soud ve svém vyjádření úvahy o tom, že rozhodnutí, na něž stěžovatelé odkazují, nastolenou právní otázku neřeší či že se skutkově týkají něčeho jiného, tyto úvahy by měly být obsahem samotného rozhodnutí. Týkají se ovšem až druhé fáze přezkumu, kdy Nejvyšší soud zdůvodňuje, proč nejsou naplněny požadavky přípustnosti. K tomu se samozřejmě může dostat, až je vůbec co posuzovat (jsou splněny náležitosti). Pak je ovšem rolí Nejvyššího soudu, aby vysvětlil, proč citovaná rozhodnutí na danou věc nedopadají či že se od ní odvolací soud neodchýlil. Na první pohled ale nelze říct, že by judikatura citovaná v dovolání byla irelevantní, neboť právně i skutkově řeší podobné otázky.

30. Ústavní soud svým závěrem samozřejmě nikterak nepředjímá výsledek dalšího posouzení Nejvyšším soudem. Z výše popsaných obecných východisek ale každopádně plyne, že Nejvyšší soud má procesní možnosti, jak zacházet s dovoláním, které nesplňuje požadavky přípustnosti, případně je zjevně bezdůvodné, aniž by jej takové posouzení zatěžovalo podstatně více než v případě odmítnutí dovolání pro vady.

IV. Závěr

31. Plynou-li předpoklady přípustnosti dovolání dostatečně z právní argumentace obsažené v dovolání, nelze takové dovolání odmítnout jako vadné jen pro absenci výslovného odkazu na jeden z předpokladů přípustnosti. Dovolání je nutné posuzovat

podle jeho obsahu. Předestře-li tedy dovolatel právní otázku a uvede konkrétní judikaturu, s níž je řešení odvolacího soudu v rozporu, splní tím požadavek na vymezení toho, v čem spatřuje předpoklady přípustnosti dovolání. Nemusí jít přitom pouze o judikaturu dovolacího soudu, ale také o judikaturu Ústavního soudu, Evropského soudu pro lidská práva či Soudního dvora Evropské unie. Opačný postup je v rozporu s právem na přístup k soudu, které tvoří součást práva domáhat se stanoveným postupem soudní ochrany podle čl. 36 odst. 1 Listiny.

32. Napadeným rozhodnutím proto Nejvyšší soud právo stěžovatelů zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny porušil. Ústavní soud tak podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ústavní stížnosti vyhověl a podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu napadené rozhodnutí zrušil.

33. Úkolem Nejvyššího soudu bude posoudit daný případ znovu, přičemž je vázán právním názorem Ústavního soudu. Bude muset opětovně posoudit dovolání stěžovatelů a náležitě se vypořádat zejména s jejich právní argumentací ohledně rozporů s judikaturou Ústavního soudu a ESLP.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 29. srpna 2023

Pavel Šámal, v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Lenka Kubacká